

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Politica naționalităților.

Sibiu, 18 Ianuarie n.

Dacă alt rezultat nu iese din activitatea noastră parlamentară și alt folos real nu vom avea dela înțelegerea deputaților naționaliști în dieta țării, apoi îl avem cu siguranță pe acela, că chestia națională e ținută în continuu la ordinea zilei, atât în parlament, cât și în presă. Se vorbește mereu de naționalități, prin urmare se recunoaște că ele există, pe lângă toată negarea de mai nainte. Și cu cât se va vorbi mai mult, însă fără patimă și fără dușmănie, cu atât mai bine ne apropiem de înțelegere, de ziua în care ne vom considera toți unul pe altul de frați, de fii ai aceleiași mame, de cetățeni ai aceleiași patrii.

Firește, că fiecare vorbește în chestia națională așa cum el o cunoaște, și vai, puțini o cunosc bine, dintre parlamentarii și gazetarii de limba maghiară.

Intre acestia trebuie să punem și pe domnul Dr. Horváth József Lajos, care într'un număr mai recent al ziarului „Budapesti Hírlap” a căutat să stabilească într'un articol de fond greșelile politicii naționaliste, mai ales greșelile politicii naționale române, ajungând, de sine înțeles, la concluzia, că n'are drept de existență politica română, pentru că e revoluționară, și de aceea, cu toată dreptatea o respinge fiecare Maghiar, dar ar trebui să o respingă și Românii, pentru că e stricăcioasă pentru ei și poate să-i ducă la mare nefericire.

După părerea scriitorului articolului din întrebare politică corectă românească ar fi aceea, dacă s'ar căuta să se câștige bunăvoința, prietenia rasei maghiare, care de o mie de ani stăpânește țara aceasta ca element alcătuitor de stat, și s'ar pune stavilă dușmăniilor și micilor supărări, venite din parte românească la adresa Maghiarilor.

Program Românii nu au, și n'au nici celelalte naționalități, și cauză comună fac numai pentru aceea, pentru că le unește pe toate ura în contra statului maghiar.

Pentru că aceea vreau Românii și celelalte naționalități, independență pe seama tuturor popoarelor, și unirea lor pe baze federative într'un stat unitar, e atentat direct asupra actualei formațiuni de stat, dat fiind, că atunci și Maghiarii vin degradați, și din națiune se prefac în naționalitate, iar statul maghiar vine slăbit, și cu timpul poate chiar descompus. O astfel de politică e deci revoluționară, e anticonstituțională, și partidul eșit din o astfel de politică nu poate să devină niciodată aceea ce fiecare partid trebuie să fie, partid de guvernare, partid guvernamental.

Dar politica română nici nu o dorește aceasta. Iată ce vrea politica română și reprezentanții ei din parlament: Să provoace la națiunile mari europene ură în contra Maghiarilor, cari stau izolați în lume, fără popoare înrudite, iar cu aju-

torul acestor națiuni asmuțate în contra Maghiarilor să poată desface apoi statul ungar în cas de încercări politice externe; iar până atunci să țină în loc orice dezvoltare de forțe din partea națiunii maghiare, să impedeze întărirea statului maghiar!

Ne asigură însă scriitorul articolului pe toți, că scopul acesta al politicii române nu va fi ajuns, pentru că Maghiarii vor lua lupta, și vor învinge, iar în cazul acesta politica naționalistă nu va avea ca rezultat îmbunătățirea situației pe seama naționalităților, ci chiar nimicirea lor.

De aceea propune, ca naționalitățile, adevărat clubul parlamentar al lor (cităm acum textual): „dacă vrea să împlinească o misiune sănătoasă, să-și propună ca scop împăcarea desăvârșită cu națiunea maghiară, cu aplanarea tuturor rătăcirilor istorice, când de dragul speranțelor nerealizate au luptat alături cu Austriacii în contra Maghiarilor, iar în luptele din trecut mai recent au sprijinit direcția absolutistică față de constituționalism. Politică bine pricepută a naționalităților poate să fie numai aceea, de a convinge prin fapte națiunea maghiară, că sunt credincioase statului maghiar, se identifică cu năzuințele sale și intră în cercul maghiar de idei. Orice alt scop, în special năzuințele acum observate, nu sunt alta decât rezultatul fatalelor rătăcirii, cari pot să strice și statului maghiar, dar strică și mai mult naționalităților, pe cari le duce la primejdie”.

Acesta e cuprinsul articolului domnului Horváth, pe care nu-l putem lăsa să treacă necomentat și nelămurit, cu privire la unele afirmări greșite pe cari le conține. Astfel e foarte greșită afirmarea, că politica română și politica celorlalte naționalități nemaghiare ar fi o politică de ură în contra statului ungar, ori în contra națiunii ungare. Statul ungar îl formăm toți împreună, toate naționalitățile, inclusive cea maghiară, care ne stă în frunte. Națiunea politică ungară asemenea o formăm toți, toate naționalitățile din patria aceasta. Prin urmare nu putem să fim conduși și stăpâniți de ură față de întregul din care facem și noi parte!

Nu, ură nu purtăm nimănui, cu atât mai puțin statului, ori patriei care e și patria noastră; ci ne purtăm cu nemulțămire și neîncredere față de ceice conduc de azi pe mâne destinele patriei comune, pentru că nu le conduc totdeauna cu dreptate și după dreptate. Pe când unii vin încărecați cu drepturi și favoruri, dela alții se cer prea multe jertfe, și în schimb nu li-se dă nici ce pe banii proprii vreau să-și procure: izvoare de cultură și de înaintare economică. Nu-i lasă nimenea să-și deschidă nici singuri (cu toată că statul ar trebui ca el să le deschidă) terene de liberă mișcare, de liberă dezvoltare în fiecare direcție, terene de cultură și de cultivare pe seama limbii

Pentru că postulatul, ori dacă vreți, programul celor de altă limbă, — nu de cea maghiară, — acesta e, nu altul, conservarea limbei și a naționalității proprii. Și cum renunțarea la acest postulat ar fi egală cu sinuciderea, om cu minte sănătoasă nu poate pretinde, ca să ne identificăm cu năzuințele maghiare, și să intrăm în cercul maghiar de idei, când știm bine, că aceste năzuințe și aceste idei cari sunt: prefacerea statului poliglot ungar într'un stat național maghiar, cu un singur popor și cu o singură limbă, cea maghiară.

Facă Maghiarii singuri, dacă pot, această minune. Maghiarizese-ne pe toți peste noapte. Ingroape milioanele de cetățeni nemaghiari în sinul națiunii maghiare, dar nu pretindă ca acești nefericiți să-și sape înșiși mormântul! Nime nu dorește mai mult decât noi o împăcare desăvârșită, sinceră și durabilă cu Maghiarii. Dar de ne și Maghiarii doveză, că nu râvnesc să ne lăse limba și naționalitatea, că ne lasă în pace biserica și școala, că ne lasă să ne cultivăm în pace limba, și la moment încrederea e restabilită, iar din încredere se naște simpatie, și în urmă iubirea, care ar trebui să ne lege pe noi, Ungurii și Românii, cu legăturile celei mai sincere frățietăți, dat fiind, că noi formăm icul între cele două puternice elemente, între cari încă nu e dată lupta decisivă: slavismul și germanismul. Împăcarea cu Maghiarii deci nu dela noi, ci dela ei înșiși depinde. Întindă mâna cu sinceritate, fără gând ascuns, și mâna prietenească cu drag va fi primită!

Petiție revocată. În contra mandatului deputatului naționalist român Dr. Teodor Mihali, ales în Ileanda-mare, s'a fost înaintat la timpul său petiție la Curie, cerându-se nimicirea mandatului. Curia a ordonat cercetare, încredințând tabla regescă din Cluj cu efectuarea cercetării. Aceasta a trimis la fața locului pe judele Ince, în fața căruia însă s'au prezentat petenții și au declarat, că-și retrag petiția. Cercetarea a fost sistată, și Curiei i-se va face raport despre cele întâmplate.

Pentru Slovaci. Cehii din Boemia și Moravia continuă a țineă întruniri publice, în cari protestează în contra prigoanilor de cari sunt împărțiți Slovaci din Ungaria. La întruniri ia parte lumea aleasă: studenți, deputați, etc. E vorba că circulă printre Cehi și o petiție, care va fi înaintată Monarhului, provăzută cu sute de mii de subscrieri. În ea se va cere grație pe seama Slovacilor condamnați din partea judecătorilor maghiare.

Prezidentul vrea să abdică. Faptul, că deputații nu prea ascultă de prezidentul dietei, și uneori îl silesc să celce el însuși regulamentul casei, l-au descurtat într'un atitudine pe dl. Justh Gyula, încât a comunicat dlui ministru-prezident Wekerle intențiunea firmă de a abdică. Dl. Wekerle l-a înduplecat însă să abstea dela săvârșirea acestui pas, care ar provoca mari încurcături.

Ministrul Polonyi luat la goană. Postul primar al capitalei Budapesta, domnul Holmos a afirmat despre ministrul de justiție Polonyi, că în calitate de membru al consiliului comunal, înainte de a ajunge ministru, ar fi avut o atitudine nu toamă corectă din punctul

de vedere al cinstei. Ar fi profitat de situația și de influența sa pentru a se îmbogăți. Cu toată apărarea energică și incusită a dlui ministru, curentul e în contra sa, și se scrie, că consiliul de miniștri încă s'ar fi ocupat cu chestia aceasta delicată, pretinzând dela dl. Polonyi, ca ori să se spele, ori să dimisioneze.

Din parlament.

Decând s'a redeschis, din 10 Ianuarie n. dieta țării se ocupă tot cu budgetul ministrului de culte și instrucțiune publică. Mulți chemați și nechemăți își spun cuvântul și lungesc vorba, împedecând astfel să ajungă la vorbă pe aceia, cari într'un adevar ar avea ceva de spus.

Dintre deputații români a vorbit în ședința din 12 Ianuarie (Sâmbătă) domnul Dr. Stefan Petrovici, iar în ședința din 15 Ianuarie (Marți) domnul Dr. Iuliu Maniu.

Vorbirea domnului deputat Petrovici, a fost următoarea:

Dr. Stefan Petrovici: „Onorată dietă! A trecut în us, ca atât în literatura științifică maghiară, cât și în presă, și aici în dietă, noi, deputații naționaliști, să fim prezentați ca dușmani ai Maghiarilor, ca unii cari lucrăm în contra statului ungar, spre nimicirea, ori cel puțin spre slăbirea maghiarismului. În mod foarte pregnant a spus-o aceasta în rândul trecut domnul ministru de justiție, când a vorbit astfel (ceasta): „Pe deputații naționaliști români, sârbi și slovaci numai un temei: ura în contra statului național maghiar și a rasei maghiare i-a unit.”

Noi am protestat totdeauna în contra acestei concepții și vom protesta și în viitor totdeauna, aici și pretutundinea. Sunt dator să accentuez, că noi folosim o distincție, pe care au folosit-o și alții, anume, nu identificăm niciodată politica și părerea guvernului, cu politica și vederile poporului maghiar, cu atât mai puțin cu maghiarismul. Am făcut totdeauna această distincție, pe care o vom face și în viitor. Și aceasta privește, atât guvernul căzut, cât și pe membrii actualei coaliții.

Noi nu suntem dușmani, nici ai națiunii maghiare, nici ai altuia, decât numai politicii, care după părerea mea prin abas se face în numele națiunii maghiare. Acesta e punctul nostru de vedere.

Am aflat de lipsă a le permite acestea, și acum imitau voe a-mi face observările cu privire la budget. Mi-ar fi dorința, conform obiceiului, să mă ocup cu vorbirile acelor domni, cari au vorbit în chestia națională, dar nu o fac aceasta, din două motive. Întâiu, pentru că pot să stabilesc faptul, că toți membrii actualei majorități au aprobat politica domnului ministru, și al doilea, pentru că, durere, la noi așa stă lucrul, că nu majoritatea dă direcție politicii guvernului, ci din contră, guvernul precizează politica majorității. Mă voi restrânge deci numai la aceea, să reflectez la vorbirile rostite, și mai ales la unele părți din vorbirea dlui ministru de instrucțiune publică.

Onorată casă! Înainte de toate țin că nu e corect, că pecând pentru așa numita dezvoltare industrială jertfim sute și sute de mii de milioane, în favorul marilor industriișii binesituați, pentru ridicarea inteligenței spirituale a mulțimii, pentru ridicarea capitalului spiritual al poporului, abia putem întrebuința 10 milioane. Nu-mi închipui că a-și fi specialist, fie pe terenul economic, fie pe cel al instruc-

ției; dar aceea pot afirma, că ridicarea inteligenței poporului, dezvoltarea capitalului său spiritual, e de mai mare preț, atât din punct de vedere social, cât și regnicolar, decât înmulțirea averii singuraticilor și de altcun bine situați.

A doua observare pe care am să o fac, se referă la salariile învățătorescilor. Toți am ascultat cu bucurie declarația dlui ministru, că vrea să ajute în privința acestui rău. Durere însă, că și aici trebuie să constat, că dl ministru a căzut în afurisitul păcat al șovinismului, și anume, în două direcții. Înainte de toate a făcut deosebire între învățătorii de stat și cei confesionali. Pentru cei de stat a pus în vedere salarii mai mare, pentru ceilalți salarii mai mici.

Eu nu o țin aceasta, nici de motivat, nici de just. Pentru că să luăm de ex. confesiunile. Acestea nu sunt datoare, ci au numai dreptul să ridice și susțină școale; de unde urmează, că în cazul când nu vreau, sau nu pot să se folosească de acest drept al lor, statul e dator să ridice și susțină școala. Iar dacă o face aceasta, — și trebuie să o facă, — urmează, că învățătorului său îi dă salariul mai mare, pe care îl primesc ceilalți învățători de stat, în înțelesul legii despre regularea salariilor. Eu nu pot pricepe, de ce să capete învățătorul dela școala confesională mai puțin decât învățătorul de stat, când munca prestată e aceeași? Eu nu văd aici act de dreptate. De ce să capete același învățător salarii mai mare, când înțelegul salarii îl plătește statul, și salarii mai mici atunci, când statul numai în parte îl plătește, când adică mai puțin cheltuielă are cu susținerea școlii?

Ași ruga foarte mult pe domnul ministru, să studieze bine chestia aceasta, pentru că făcându-se nedreptate, nu numai învățătorii cari nu sunt ai statului, ci și alți oameni cu gând și simț de dreptate, pot să fie cuprinși de mare amărăciune.

(Va urma)

Din Austria.

Reichsrathul austriac a votat fără multă discuție legea despre *numerus clausus*, trimisă din partea casei de sus, și acum va urma votarea din partea acestora și în a treia cetire a proiectelor de lege despre reformele electorale. Reichsrathul a votat de atunci și alte proiecte mărunte de lege ale guvernului, și după ce va trece și peste celelalte cari își mai așteaptă votarea, va fi trimisă această, pentru a face loc altui reichsrath, compus pe baza votului universal. E vorba ca nouele alegeri să se facă în Aprilie-Maiu.

Românii la Viena. D primar al capitalei române București, *Misu Cantacuzino*, a sosit ieri, Joi, la Viena, cu o suită aleasă, în scopul ca să întoarcă dlui *Lueger* vizita făcută în vara trecută la București. Deputațiunei românești i s'a făcut la Viena o primire foarte frumoasă. Amănuntele despre primire ne lipsesc încă.

Din România.

Ordin de zi. În ziua Anului Nou, Maiestatea Sa Regele Carol al României a adresat armatei sale următorul ordin de zi:

„Ostași,

Un an măreț se încheie cu întreita aniversare pe care am sărbătorit-o împreună. Cu viață bucurie pot privi la acest lung șir de ani de muncă și de lupte, în cari am împărtășit cu voi momente grele și vremuri glorioase. Armata este acum oțelită, iar instrucția sa este întemeiată în mod statornic. Sunt convins că, la ora primejdiei, Țara se va putea sprijini cu încredere pe vitejia voastră. Nu uitați că ea vă încredințează onoarea ei. Urmați a muncii meren fără preget, pentru a păstra neatins ceea ce am câștigat cu atâta râvnă. Cu mândrie și cu toată căldura inimii Mele vă urez un an spornic. Dat în București, 1 Ianuarie 1907.

Carol.

Întărirea Constanței. La primăvară se va începe la Constanța construcția unei baterii de artilerie fixă, pentru apărarea Constanței. În bateria aceasta vor fi așezate două tunuri de asediu, de calibrul 75 m. m. la ghint. Tunurile se construiesc tot mai acum în fabrica Krupp din Essen.

Balul de curte, care se ținea totdeauna la Anul nou în București, în anul acesta nu a avut loc în palatul regal, din cauza doliului luat de curtea română în urma morții reginei Maria de Hanovra.

Societatea „Steaua”, care are o frumoasă misiune culturală, își ține adunarea generală în 28 Ianuarie n. în București, în localul domeniului Coroanei. Președintele societății e dl *Ioan Kalinderu*, președinte și al „Academiei Române”.

Revistă esternă.

Scrisoarea Țarului. Sărbătorile Crăciunului și ale Anului nou au trecut în Petersburg fără incident neplăcut pentru Țar și casa domitoare. Faptul acesta a dat îndemn împăratului *Nicolae* să adreseze un autograf preafalt ministrului-președinte *Stolipin*, în care îi mulțamește acestuia pentru atitudinea energică cu care în curs de 5 luni și jumătate, de când e șeful cabinetului rusesc, a știut să aducă îmbunătățiri vădite în ordinea publică, și-l asigură despre încrederea sa deplină, încredere pe care o are și față de noul parlament rusesc, care se va întruni în Februarie.

Sunt însă și alte păreri la curtea din Petersburg despre prim-ministrul *Stolipin* și politica sa. Marele-duce *Constantin* a înaintat adică un memorandum Țarului, în care îi arată acestuia, că politica lui *Stolipin* e foarte periculoasă, și ea nu va fi acceptată și sprijinită de noul parlament rusesc, în care caz ar trebui să urmeze o nouă dizolvare a Dumei, de unde însă ar urma și sdruncinarea financiară a imperiului rusesc. Cere deci delăturarea lui *Stolipin*. Și se zice, că marele-duce *Constantin* are un partid puternic la spate.

Indatoririle preotului față de școala confesională.

— Disertație citită în ultima conferință preoțească din tractul Reghinului. —

De Ioan Silaghi paroh.

O națiune numai prin cultură poate să prospereze și să fie fericită, iar cultura cea adevărată se capătă în școale bine organizate. De acest adevăr au fost conduse toate popoarele antice, cari, dornice de înaintare au știut să pună cel mai mare pond pe organizarea de școale, prin a căror rodnică activitate au și ajuns la renume și însemnatate istorică.

Astfel cele mai puternice popoare din epoca veche, Grecii și Romanii, au de a mulțami renumele lor neperitor numai școalelor excelente. În ele adică, generațiile cari au urmat au primit educațiunea cea mai aleasă; și până când au persistat pe lângă bunele moravuri, profesate de școale, le-a mers bine, au excelat prin știință, avere și vitejie, încât au ajuns la o stare în adevăr vrednică de invidiat.

Istoria ne dovedește mai bine lucrul acesta. Ea ne arată, că din nenumăratele lupte purtate între diferitele popoare totdeauna nu cele mai mari la număr au ieșit biruitoare ci cele mai iscusite. Și oare cari popoare pot să fie mai iscusite? De bună seamă acelea, ai căror conducători, între împrejurări normale au știut din bun timp să pună cea mai mare grijă pe organizarea de școale, ca acestea apoi să-i dea națiunii bărbați talentați, și statului caractere devotate. Ne este încă proaspăt în memorie înfricoșatul război purtat cu 3—4 ani înainte între un puternic stat din Europa, Anglia, și între micul dar viteazul popor din Africa sudică, al Burilor. Și spre mirarea tuturor celor ce se interesau de acest război, Englezii pretutindenea rămăneau bătăuți și rușinați. De ce? Pentru că pe aceștia îi mână în luptă pofta de

mărire și de câștig, pecând aceia erau călăuziți de focul sfânt al iubirii de patrie și de libertate.

Anul trecut s'a pus capăt altui război pe care istoricii îl numesc cel mai orăncen dintre câte le cunoșc până în ziua de astăzi. Este războiul purtat între împărăția Rusiei și între poporul brav al Japoniezilor, din Asia de sud. Soldații ruși mergeau la luptă munați de puterea brahială, de forță, pecând Japoniezii îi întorpeau oțeliți, fiind înarmați cu puterea iubirii de patrie, de moșie și de libertate.

Elementele luptătoare din Rusia priveau numai pluralitatea oștirilor duse în război, și desconsiderau împrejurarea, că acestea se duc numai ca și ciurzile de vite, nefiind luminate de razele binefăcătoare ale culturii, minții, și inimii.

Dimpotrivă însă, inimiile lor nu apreciau întru atâta starea numerică a soldaților, ci aveau în vedere, că aceștia să fie recrutați din cei mai destoinici și mai luminați bărbați, cari cunoscând datoria către patria mamă, să lupte în consonanță cu aceste bunuri scumpe și neprețuite. Urmarea a fost înfrângerea celor dintâi și izbânda celor din urmă. Meritul este a se ascrie și aicea numai școlii bune, care a infiltrat în sufletele barbaților ieșiți din ele acelea vârtuți nobile, cari ridică pe om și îl pune pe pedestalul ce i se cuvine.

Poporul nostru românesc, care de atâtea veacuri a fost oropsât de vitregitățile timpului, a fost despoiat de drepturile firești și de libertatea personală, încât poetul cu drept cuvânt îl numește „străin în țara lui” „și sărac în țara săracă”, nu s'a putut avânta la aceea stare înaintată, pe care conform originii și calităților sale o ar fi meritat. Cerul culturii românești a fost multă vreme acoperit cu nori negri și deși, încât soarele abia numai de o jumătate de veac încoace a început a-și trimite razele aducătoare de lumină și asupra noastră.

Eluipând feroiul Archiepiscop și Metropolit *Andreu* și pe seama poporului nostru dreptul de a se cultiva și înainta în cele spirituale, și nedisponând de alte mijloace pentru întemeierea și susținerea de școale, lucru natural, că a trebuit să se adreseze la popor, către credincioșii săi, ca aceștia din puțina lor agoniseală să jertfească o părticică pentru școala lor, care acuma putea să fie românească. În școală trebuia să funcționeze o persoană ca învățător, a cărui modestă leafă trebuia acoperită iarăși numai din sudoarea poporului, iar recuzitele puține de cari învățătorul, în lucrarea sa, avea neapărată lipsă, încă de unde au putut fi scoasă, dacă nu din izvorul muncii poporului credincios?

De notat este, că bisericile noastre ortodoxe, pe lângă cari au fost întemeiate școalele, sărace fiind și ele, se rezimau pe același fundament, clădit pe umărul poporului credincios. Și acest us înfripat în mod provizoriu de marele metropolit s'a perenat și susținut cu puține excepțiuni, în toate comunele noastre, până în ziua de astăzi.

Începând din cel mai depărtat trecut al bisericii și școlii noastre confesionale, despre care istoria ne-a păstrat unele urme, vedem cum poporul cu o bunăvoință rară a jertfit și jertfește și astăzi părți însemnate din câștigul său pentru susținerea acestor sfinte așezăminte ale sale, moștenite din neam în neam.

Cu progresul timpului și cu înmulțirea oamenilor și a recerinelor, s'an înmulțit firește și dările și contribuțiile, pecând în proporția acestora câștigurile s'au redus, încât bietul popor muncitor se vede azi necesitat a-și reduce trebuințele pentru hrană și îmbrăcăminte la minimumul posibil. Și în legătură cu reducerea trebuințelor sale corporale, tot din cauza sleirii izvoarelor de venit de până acuma, se vede silit a-și reduce și trebuințele spirituale. Sărăcia este prima și cea mai însemnată cauză care împiedică o înaintare mai vădită a poporului nostru pe toate terenurile, și în consecință și pe cel școlar. Pe nici un popor de pe fața pământului nu îl apasă atâtea greutăți și neajunsuri ca și pe poporul nostru românesc. Aceasta patie, și în deosebitele momente ale nostru ortodox.

Alte națiuni conlocuitoare, cari astăzi sunt condamnate a avea aceeași soartă ca și noi, cel puțin în trecut au avut zile mai senine și mai fericite, și dacă atunci au dispus de priceperea și prevederea recerută, au știut să pună la o parte câte ceva și pentru ziua de mâine, și astăzi pot să dea pept cu loviturile venite din partea inamicului, căci cetatea culturii lor naționale este întărită și oastea bine disciplinată. La noi însă nu se poate vorbi despre asemenea lucruri. Cetatea noastră culturală este în multe privințe defectuoasă, căci nu are nici întărirea recerută, nici oastea de lipsă, care să o apere, iară sentinelele ei sunt puține și resirate.

Așa este, și e trist că este așa. Desvălită starea înaintării noastre școlare în toată golăteala, ni-se presintă într-o formă destul de dureroasă.

(Va urma)

Românii din Mercurea pentru gimnaziul din Brad.

S-au împlinit 37 ani decând fruntașii români din fostul comitat al Zarandului în frățescă conțelegere cu țărâimea de acolo au dăruit împrumutul de stat din 1854 în suma de 117.020 cor. pentru înființarea gimnaziului român din Brad.

O idee mărească aceasta, în urma căreia dela deschiderea a celui așezământ cultural s'a revărsat multă lumină în sufletul a sute și mii de tineri din ținutul Zarandului și jur.

Lucrul însă nu eră desăvârșit! În lipsa de mijloace corăspunzătoare, de atunci până astăzi, gimnaziul din Brad n'a putut funcționa decât ca gimnaziu mic cu 4 clase, deși simțită trebuință eră să aibă 8 clase.

Reprezentanța gimnaziului deci, în ședința sa dela 21 Maiu a. tr. a decis ridicarea lui dela 4 la 8 clase, iar după ce actualul edificiu în care se adăpostește școala, în acel caz ar fi prea mic, a decis și zidirea unui nou local.

Pentru acoperirea trebuințelor recerute, cu aprobarea Preavenatului Conzistoriu Arhidiecezan din Sibiu, reprezentanța gimnaziului a hotărât facerea unei colecte în țara întreagă.

Excelența Sa dl Archiepiscop și Metropolit *Ioan Meșanu*, care și de astădată a dat dovadă despre îngrijirea deosebită ce o poartă înaintării afacerilor noastre bisericești și școlare, pe lângă contribuirea de 2000 cor., prin circulariul Său din 14 Decemvrie 1906 Nr. 11943 Prez., în termeni calzi, cu motive bine alese, îndeamnă clerul și poporul de sub păstoria Sa la contribuiri cât mai însemnate spre acel scop.

Oât de mare însemnatate se dă lucrului, și ce succes ve avea întreprinderea, putem afla din rezultatul obținut din o singură localitate.

Protopresbiterul Mercurei d. e. a însoțit circulariul Excelenței Sale adresat clerului și poporului din acest tract cu următoarele calde cuvinte:

„Acest înalt apel formează epocă în viața noastră culturală, ca popor ortodox român.

Mulți dintre fruntașii noștri aleargă după drepturi ideale, cari cu mari greutăți se pot ajunge, iară dreptul de a completa gimnaziul din Brad, acel focaliariu cultural național, deja dat fiind, ne incumbă datorința sfântă, de a sări într-o realizarea măreței idei plămădite de marele Șaguna și a da obolul nostru.

Drept aceea îndemn cu toată puterea cuvântului pe toți On. preoți și învățători, a merge cu exemplu bun în fruntea poporului, subscriind: cei dintâi dela 20—100 cor. în 2—3 ani solvabili, iar domni învățători dela 10—50 cor. precum și a stărui ca tot poporul să subscrie dela 2. fl. în sus de suflet.

Să excitați emulație nobilă! Neglijarea acestei înalte datorințe ar fi o crimă din punct de vedere național și un păcat de moarte din punct de vedere ortodox.

Listele le veți înapoia aici cel mult până la lăsarea postului de Paști.

Un exemplu acesta, care, urmat și de

